

ปัจจัยที่มีความสัมพันธ์กับการดูแลสุขภาพตนเองของผู้สูงอายุที่ป่วยด้วยโรคเรื้อรัง
ในอำเภอน่าน จังหวัดน่าน

พรเพ็ญ ภัทรกร

วิทยานิพนธ์นี้เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตรพยาบาลศาสตรมหาบัณฑิต

สาขาวิชาการพยาบาลเวชปฏิบัติชุมชน

บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยบูรพา

ตุลาคม 2550

ลิขสิทธิ์เป็นของมหาวิทยาลัยบูรพา

คณะกรรมการควบคุมวิทยานิพนธ์และคณะกรรมการสอบวิทยานิพนธ์ ได้พิจารณา
วิทยานิพนธ์ของ พรเพ็ญ ภัทรากร ฉบับนี้แล้ว เห็นสมควรรับเป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตาม
หลักสูตรพยาบาลศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการพยาบาลเวชปฏิบัติชุมชน ของมหาวิทยาลัย
บูรพาได้

คณะกรรมการควบคุมวิทยานิพนธ์

..... อาจารย์ที่ปรึกษาหลัก
(รองศาสตราจารย์ ดร.สุวรรณ จันทร์ประเสริฐ)

..... อาจารย์ที่ปรึกษาร่วม
(ดร.วรรณิกา อัสวชัยสุวิกรม)

คณะกรรมการสอบวิทยานิพนธ์

..... ประธาน
(รองศาสตราจารย์ ดร.สุลี ทองวิเชียร)

..... กรรมการ
(รองศาสตราจารย์ ดร.สุวรรณ จันทร์ประเสริฐ)

..... กรรมการ
(ดร.วรรณิกา อัสวชัยสุวิกรม)

..... กรรมการ
(ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.สมศรี ทองนุช)

บัณฑิตวิทยาลัยอนุมัติให้รับวิทยานิพนธ์ฉบับนี้เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตร
พยาบาลศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการพยาบาลเวชปฏิบัติชุมชน ของมหาวิทยาลัยบูรพา

..... คณบดีบัณฑิตวิทยาลัย

(รองศาสตราจารย์ ดร.ประทุม ม่วงมี)

วันที่...๘... เดือน...ตุลาคม... พ.ศ. 2550

การวิจัยนี้ได้รับการอุดหนุนทุนวิทยานิพนธ์
จากบัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยบูรพา
ประจำปีภาคปลาย ปีการศึกษา 2549

ประกาศคุณูปการ

วิทยานิพนธ์ฉบับนี้สำเร็จได้ด้วย ความกรุณาและความช่วยเหลือเป็นอย่างดีจาก
รองศาสตราจารย์ ดร.สุวรรณา จันทร์ประเสริฐ ประธานกรรมการควบคุมวิทยานิพนธ์ และ
ดร.วรรณภา อัสวชัยสุวิกรม กรรมการควบคุมวิทยานิพนธ์ ที่ได้กรุณาให้คำปรึกษาและคำแนะนำ
ทางวิชาการที่เป็นประโยชน์ต่อการทำวิทยานิพนธ์ รวมทั้งการตรวจแก้ไขข้อบกพร่องต่าง ๆ และ
สนับสนุนให้กำลังใจเป็นอย่างดีตลอดมา ผู้วิจัยรู้สึกซาบซึ้งเป็นอย่างยิ่ง จึงขอกราบขอบพระคุณ
เป็นอย่างสูงไว้ ณ โอกาสนี้

ขอขอบพระคุณ คณะกรรมการสอบปากเปล่าทุกท่าน ที่ได้กรุณาให้ข้อเสนอแนะ
ในการปรับปรุงแก้ไขวิทยานิพนธ์ฉบับนี้ให้ถูกต้องและสมบูรณ์ยิ่งขึ้น ขอขอบพระคุณ ผู้ทรงคุณวุฒิ
ทุกท่านที่กรุณาตรวจสอบคุณภาพของเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย และให้คำแนะนำแนวทางการ
พัฒนาเครื่องมือที่เป็นประโยชน์ต่อการวิจัย

ขอขอบพระคุณ เจ้าหน้าที่ของศูนย์สุขภาพชุมชน โรงพยาบาลบ้านบึง รวมทั้งผู้เกี่ยวข้อง
ทุกท่าน ที่ให้ความร่วมมือและการสนับสนุนในการเก็บรวบรวมข้อมูลเป็นอย่างดี และขอขอบคุณ
ผู้สูงอายุ ในตำบลบ้านบึงทุกท่าน ที่ให้ความร่วมมืออย่างยิ่ง ในการทำวิจัยครั้งนี้

ขอขอบพระคุณ อาจารย์ทุกท่าน ที่กรุณาอบรมบ่มเพาะการเป็นนักศึกษาและนักวิจัยที่ดี
ในสาขาการพยาบาลเวชปฏิบัติชุมชน และขอขอบคุณเพื่อนนิสิตปริญญาโทสาขาการพยาบาล
เวชปฏิบัติชุมชนทุกคน ที่ให้การสนับสนุนและกำลังใจในการทำวิทยานิพนธ์ฉบับนี้ ให้สำเร็จลุล่วง
ด้วยดี

ขอขอบพระคุณ ดร.ประโยชน์ เนืองจันทน์ ที่ได้กรุณาสนับสนุนงบประมาณใน
การศึกษาค้นคว้าระยะเวลาจนจบหลักสูตรให้สำเร็จลุล่วงได้ดี

พรเพ็ญ ภัทรการ

47921858: สาขาวิชา: การพยาบาลเวชปฏิบัติชุมชน: พย.ม. (การพยาบาลเวชปฏิบัติชุมชน)

คำสำคัญ: การดูแลตนเอง/ ผู้สูงอายุที่ป่วยด้วยโรคเรื้อรัง

พรเพ็ญ ภัทรารกร: ปัจจัยที่มีความสัมพันธ์กับการดูแลสุขภาพตนเองของผู้สูงอายุที่ป่วยด้วยโรคเรื้อรัง ในอำเภอบ้านบึง จังหวัดชลบุรี (FACTORS RELATED TO SELF-CARE OF OLDER ADULTS WITH CHRONIC ILLNESS IN BAN BUENG DISTRICT CHON BURI PROVINCE)

คณะกรรมการควบคุมวิทยานิพนธ์: สุวรรณา จันทร์ประเสริฐ, ศ.ค., วรณิภา อัสวชัยสุวิกรม, Ph.D. 102 หน้า, ปี พ.ศ. 2550.

การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาปัจจัยที่มีความสัมพันธ์กับการดูแลตนเองของผู้สูงอายุที่ป่วยด้วยโรคเรื้อรัง ในอำเภอบ้านบึง จังหวัดชลบุรี กลุ่มตัวอย่างเป็นผู้สูงอายุที่ป่วยด้วยโรคเรื้อรัง จำนวน 316 คน ที่สุ่มแบบหลายขั้นตอน เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยเป็นแบบสัมภาษณ์แบบมีโครงสร้างที่ผู้วิจัยสร้างเองเป็นบางส่วนและพัฒนาเครื่องมืออื่น ๆ บางส่วนที่มีอยู่แล้ว โดยแบบวัดการสนับสนุนทางสังคมและแบบวัดพฤติกรรม的自我ดูแลตนเองมีความเชื่อมั่นในระดับสูง ($\alpha = .93$ และ $.84$ ตามลำดับ) เก็บข้อมูลโดยการสัมภาษณ์และตรวจร่างกายผู้สูงอายุที่บ้าน และชมรมเทศบาลเมืองบ้านบึง ทำการวิเคราะห์ข้อมูลด้วยโปรแกรมสำเร็จรูป ในการวิเคราะห์สถิติทางสังคมศาสตร์ สถิติที่ใช้ได้แก่ จำนวน ร้อยละ ค่าเฉลี่ยส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน การทดสอบความแปรปรวนทางเดียว และการทดสอบค่าทีแบบอิสระผลการวิจัยพบว่า

1. ผู้สูงอายุที่ป่วยด้วยโรคเรื้อรังมีความสามารถในการดูแลตนเองโดยรวมอยู่ระดับปานกลาง มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 2.00 ($SD = 0.32$) (ค่าที่เป็นไปได้ 0-3)
2. การสนับสนุนทางสังคมของผู้สูงอายุที่ป่วยด้วยโรคเรื้อรังโดยรวมอยู่ในระดับน้อย มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 1.45 ($SD = 1.45$) (ค่าที่เป็นไปได้ 0-4)
3. ภาวะสุขภาพโดยรวมของผู้สูงอายุที่มีโรคเรื้อรัง มีอาการเจ็บป่วยในรอบ 6 เดือนที่ผ่านมาและผลการตรวจร่างกาย มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 12.85 ($SD = 3.25$) ($Max = 28.00$, $Min = 6.00$)
4. ระดับการศึกษา การสนับสนุนทางสังคม รายได้ที่แตกต่างกันจะมีพฤติกรรม的自我ดูแลตนเองที่แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ .05 ส่วนเพศ สถานภาพสมรส ภาวะสุขภาพที่แตกต่างกันจะมีพฤติกรรม的自我ดูแลตนเองไม่แตกต่างกันที่ระดับนัยสำคัญทางสถิติ .05

47921858: MAJOR: COMMUNITY NURSE PRACTITIONER; M.N.S. (COMMUNITY NURSE PRACTITIONER)

KEYWORDS: SELF-CARE/ OLDER ADULT WITH CHRONIC ILLNESS

PORNPEN PATTARAKORN: FACTORS RELATED TO SELF-CARE OF OLDER ADULTS WITH CHRONIC ILLNESS IN BAN BUENG DISTRICT, CHON BURI PROVINCE.

ADVISORY COMMITTEE: SUWANNA JUNPRASERT, Dr.P.H., WANNIPA

ASAWACHAISUWIKROM, Ph.D. 102 P. 2007.

The objective of this research was to study the relationship of the factors and self care of older adults with chronic illness in Ban Bueng district, Chon Buri province. The sample consisted 316 chronic illness older adults, selected by multistage random sampling. The instruments were the interview structure questionnaires, and physical assessment record form that developed by the researcher. The reliability of the social support and the self care questionnaires were .93, and .84 respectively. Data was collected by the researcher at the subject home. Descriptive statistics, compare of means by one way analysis of variance, and independent t-test were conducted for data analysis. The research results revealed that

1. The self care ability of chronic illness older adults was at the moderate level with the means value of 2.00 (possible value 0-3) ($SD = 0.32$).
2. The social support of chronic illness older adults was at the low level with the mean value of 1.45 (possible value 0-4) ($SD = 0.45$).
3. The average score of physical status were at 12.85. ($SD = 3.25$) (Max = 28.00, Min = 6.00).
4. The education, social support, and income were significantly different in self care of chronic illness older adults ($p < .05$), where as, gender, marriage status, the physical status were not ($p > .05$).

สารบัญ

	หน้า
บทคัดย่อภาษาไทย.....	จ
บทคัดย่อภาษาอังกฤษ.....	ฉ
สารบัญ.....	ช
สารบัญตาราง.....	ฌ
สารบัญภาพ.....	ญ
บทที่	
1 บทนำ.....	1
ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา.....	1
คำถามการวิจัย.....	5
วัตถุประสงค์การวิจัย.....	5
เหตุผลและสมมติฐานการวิจัย.....	5
ขอบเขตการวิจัย.....	7
คำจำกัดความที่ใช้ในการวิจัย.....	8
ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ.....	10
กรอบแนวคิดการวิจัย.....	10
2 เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง.....	12
แนวคิดเกี่ยวกับผู้สูงอายุ.....	12
โรคเรื้อรังในผู้สูงอายุ.....	15
การดูแลสุขภาพตนเองของผู้สูงอายุที่ป่วยด้วยโรคเรื้อรัง.....	17
ปัจจัยที่มีความสัมพันธ์กับการดูแลสุขภาพตนเองของผู้สูงอายุที่ป่วยด้วยโรคเรื้อรัง....	23
3 วิธีดำเนินการวิจัย.....	42
รูปแบบการวิจัย.....	42
ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง.....	42
เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย.....	43
การหาคุณภาพเครื่องมือ.....	45
การเก็บรวบรวมข้อมูล.....	46
การวิเคราะห์ข้อมูลและสถิติที่ใช้ในการวิจัย.....	47

สารบัญ (ต่อ)

บทที่	หน้า
4 ผลการวิจัย.....	48
ผลการวิเคราะห์ข้อมูล.....	48
5 สรุปผลการวิจัย อภิปรายผล และข้อเสนอแนะ.....	62
ผลการวิจัย.....	62
อภิปรายผล.....	64
ข้อเสนอแนะในการนำผลการวิจัยไปใช้.....	68
ข้อเสนอแนะในการทำวิจัยครั้งต่อไป.....	68
บรรณานุกรม.....	70
ภาคผนวก.....	78
ภาคผนวก ก.....	79
ภาคผนวก ข.....	81
ภาคผนวก ค.....	83
ภาคผนวก ง.....	99
ประวัติย่อของผู้วิจัย.....	102

สารบัญตาราง

ตารางที่		หน้า
1	ค่าความดันโลหิต สำหรับผู้สูงอายุ 60 ปีขึ้นไป โดยการวัดในท่านั่ง หรือท่านอน คิดเป็นค่าเฉลี่ย.....	34
2	จำนวน ร้อยละ ค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานของผู้สูงอายุที่ป่วยด้วยโรคเรื้อรัง จำแนกตามข้อมูลปัจจัยส่วนบุคคล (N = 316).....	49
3	จำนวนและร้อยละของผู้สูงอายุที่ป่วยด้วยโรคเรื้อรัง จำแนกตามโรคเรื้อรัง (N = 316).....	50
4	จำนวนและร้อยละของผู้สูงอายุที่ป่วยด้วยโรคเรื้อรัง จำแนกตามอาการที่ได้รับ การวินิจฉัยในรอบ 6 เดือนที่ผ่านมา.....	51
5	จำนวนและร้อยละของผู้สูงอายุที่ป่วยด้วยโรคเรื้อรัง จำแนกตามอาการและอาการแสดง ที่ตรวจพบขณะเก็บข้อมูล (N = 316).....	52
6	ค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานของปัญหาสุขภาพของผู้สูงอายุที่ป่วยด้วยโรคเรื้อรัง จำแนกตามปัญหาสุขภาพ.....	54
7	การแบ่งกลุ่มภาวะสุขภาพ จำนวน ร้อยละของผู้สูงอายุที่ป่วยด้วยโรคเรื้อรังที่ จำแนก ตามภาวะสุขภาพ.....	55
8	ค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานของคะแนนการสนับสนุนทางสังคมของผู้สูงอายุ ที่ป่วยด้วยโรคเรื้อรังในด้านต่าง ๆ ทั้ง 4 ด้านโดยรวม.....	55
9	จำนวนและร้อยละการแบ่งกลุ่มการสนับสนุนทางสังคมของผู้สูงอายุที่ป่วยด้วย โรคเรื้อรัง.....	56
10	คะแนนเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานระดับการดูแลตนเองของผู้สูงอายุที่ป่วยด้วย โรคเรื้อรังรายข้อและ โดยส่วนรวม.....	57
11	เปรียบเทียบค่าเฉลี่ยการดูแลตนเองของผู้สูงอายุที่ป่วยด้วยโรคเรื้อรังด้วยการวิเคราะห์ ความแปรปรวนทางเดียว.....	58
12	การเปรียบเทียบค่าเฉลี่ยของการดูแลตนเองของผู้สูงอายุที่ป่วยด้วยโรคเรื้อรังเพศชาย และเพศหญิงและการสนับสนุนทางสังคม.....	60

สารบัญภาพ

ภาพที่	หน้า
1 ความสัมพันธ์ระหว่างปัจจัยส่วนบุคคล ภาวะสุขภาพ แรงสนับสนุนทางสังคม กับ พฤติกรรมการดูแลตนเองของผู้สูงอายุตามกรอบแนวคิดการวิจัย.....	11